یادداشت

تحریم و هنر شفافیت

روزبه کردونی، مدیرکل روابط عمومی وزارت کار

در فضای خروج عهدشکنانه آمریکا از برجام و بازگشت تحریم‌ها علیه ایران، آیا حرکت به سمت شفافیت اقدامی قابل دفاع است؟ عده‌ای این اقدام را کارآمد اما پرداختن به آن را در شرایط فعلی نادرست می‌دانند. باور من این است که به سه دلیل، اتکا بر رکن شفافیت در شرایط سخت فعلی کشور، ضروری‌تر از هر زمان دیگر است.

ابتدا باید اشاره داشته باشم که فساد تجربه روزمره مشترک و ملموس بسیاری از مردم در سراسر جهان است. سازمان «بین‌المللی شفافیت» در گزارشی در سال ۲۰۱۷ با عنوان «PEOPLE AND CORRUPTION: CITIZENS' VOICES FROM AROUND THE WORLD» اظهار کرده است که طبق نظرسنجی که در مناطق مختلف جهان انجام شده، شش نفر از ۱۰ نفر از عملکرد دولت خود در مبارزه با فساد ناراضی بوده‌اند و عملکرد دولت را در این حوزه ضعیف ارزیابی کرده‌اند و تأکید می‌کند پیوند میان مبارزه با فساد و اعتماد سیاسی، پیوندی ناگسستنی است.

واقعیت نیز همین است و مطالعات داده‌های بین‌المللی حاکی از ارتباط وثیق بین فساد و عدم اعتماد سیاسی است. پیمایش‌های جهانی از بررسی بین اعتماد مردم به حاکمیت (اعتماد سیاسی) و فساد سیاسی ادراک‌شده، حاکی از ارتباط منفی بین این دو متغیر است به این معنا که با افزایش فساد اقتصادی، اعتماد سیاسی کاهش و از سوی دیگر با کاهش اعتماد سیاسی، فساد افزایش می‌یابد.

اما چرا پرداختن به مقوله شفافیت در این ایام بااهمیت‌تر از هر زمان دیگری است؟ اولین دلیل این است که اصولا در شرایط تحریم امکان اقدامات فسادانگیز و مجرمانه بیشتر است. مطالعات بین‌المللی نشان می‌دهد تحریم باعث ایجاد فساد سازمان‌یافته می‌شود و با تضعیف حاکمیت قانون زمینه را برای تحرکات فسادآمیز بیشتر می‌کند. با این وصف مقوله حرکت به سمت شفافیت به‌عنوان یک راهبرد ضد فساد که می‌تواند موجب افزایش اعتماد و امید اجتماعی شود، بیش از پیش مورد نیاز است.

در شرایطی که از یک‌سو بدخواهان ایران هم‌زمان با تحریم‌های اقتصادی، اعتماد، امید و استقامت روانی جامعه ایرانی را با به‌کار بستن شیوه‌های تبلیغاتی و مشخصا القای فساد سیستماتیک هدف قرار داده‌اند و از سوی دیگر جامعه با فرسایش اجتماعی روبه‌رو است، راهبرد مبارزه با فساد با تکیه بر شفافیت و با پرهیز از رویکرد سیاسی و گزینشی در مبارزه با مفسدان یک انتخاب اجتناب‌ناپذیر است.

باید دقت کنیم که بررسی تجربه‌های موفق مبارزه با فساد نشان می‌دهد شفافیت، در زمره مؤلفه‌هایی است که به‌طور گسترده بر افزایش رضایت مردم از عملکرد نهاد سیاسی، افزایش اعتماد سیاسی و در نهایت بهبود سرمایه اجتماعی دولت‌ها اثرگذار است. در غیاب شفافیت چه در بیان حقوقی آن که حق شهروندان در دسترسی آزاد به اطلاعات تعبیر می‌شود و چه در بستر سیاست‌گذاری که مؤلفه اساسی حکمرانی مطلوب به شمار می‌رود، حقوق شهروندی، مشارکت شهروندان در حیات سیاسی، اجتماعی و اقتصادی تهدید می‌شود. از این‌رو است که در تمامی toolkitهای بین‌المللی و اسناد بین‌المللی مبارزه با فساد از جمله کنوانسیون جهانی مقابله با فساد، شفافیت از طریق دسترسی آزاد به اطلاعات خط‌مشی اصلی سالم‌سازی و نیز مؤثرترین شیوه پیشگیری از فساد است.

دلیل مهم دیگر برای دفاع از راهبرد شفافیت در مبارزه با فساد در شرایط فعلی این است که این امر مطالبه مردم است. نتایج یک پیمایش ملی از سوی یک مؤسسه معتبر که در مرداد ماه سال جاری انجام شده، نشان می‌دهد که از دیدگاه مردم یکی از مهم‌ترین راهکارها برای برون‌رفت از شرایط فعلی کشور، مبارزه با فساد است که این امر نیز با حرکت به سمت شفافیت هرچه بیشتر امکان‌پذیر نیست. همین‌جا باید متذکر شد که رهبر معظم انقلاب نیز تأکید داشته‌اند مسئولان جز در موارد نظامی، امنیتی و اموری که با دشمن مقابله داریم، باید شفاف باشند و هیچ رازی را از مردم پنهان نکنند.

لذا در حالی که کشور شرایط سختی را تجربه می‌کند، اهتمام به مبارزه با فساد با راهبرد شفافیت، هم تدبیر مناسب برای ازبین‌بردن زمینه‌های فساد در ایام تحریم، هم پاسخ به مطالبه مردم و هم گامی مهم برای افزایش اعتماد و امید اجتماعی است.

میراث انقلاب اکتبر از نگاه نویسنده کانادایی

انقلاب اکتبر و منطق نزاع طبقاتی

کامران برادران

پروفسور «الن شندرو» نویسنده و استاد نظریه سیاسی در دانشگاه لارنتیان در کاناداست. از میان آثار بسیاری که این متفکر برجسته به رشته تحریر درآورده می‌توان به کتاب «لنین و هژمونی: عمل و نظریه سیاسی در نزاع طبقاتی» اشاره کرد. به مناسبت صد و یکمین سالگرد انقلاب اکتبر با شندرو به گفت‌وگو نشستیم که شرح آن از نظر می‌گذرد.

الن شندرو در رابطه با نقشی که انقلاب اکتبر ۱۹۱۷ در عصر سلطه سرمایه‌داری ایفا می‌کند، گفت: چنانچه انقلاب اکتبر را چون رویدادی مجزا در نظر بگیریم، رویدادی قهرمانانه اما نومیدانه که دست آخر نتوانست ایده‌آل‌های سوسیالیستی و آرمان‌های کارگران و محرومان را برآورده کند، آن را به رؤیایی آرمان‌گرایانه تقلیل داده‌ایم. اگر اکتبر ۱۹۱۷ را از پیامد تاریخی‌اش، اشتباهات و جنایت‌های تاریخ دشوارش، جدا کنیم قدم به گفتمان غالبی گذارده‌ایم که چه‌بسا بتواند به دروغ خود را با رؤیاپردازان یکی بداند، اما در عین حال آرمان آنان را لکه‌دار می‌کند و چیزی می‌شمارد که حتی پیش از قدم به عرصه گذاشتن منطق سرمایه‌داری محکوم به شکست بود. بر این اساس، انقلاب اکتبر انحرافی است از اندوخته غنی یک قرن تجربه انقلابی در جهت ایجاد جوامعی فراسوی طبقه.

وی ادامه داد: انقلاب اکتبر فضایی سیاسی و اجتماعی را برای انباشت تجربه و آزمایش ایجاد جامعه‌ای بی‌طبقه فراهم کرد، چه در اتحاد جماهیر شوروی و چه در سراسر جهان، به‌ویژه در کشورهای استعماری. این نخستین موج از زنجیره نزاع‌های انقلابی و تجربه سوسیالیستی و آموزش آن بود؛ موجی که ورای شکست و تجزیه اتحاد جماهیر شوروی به حیات خود ادامه می‌دهد، به‌رغم تمام نابرابری‌ها، عدم قطعیت‌ها و حتی بازگشت ستیز طبقاتی، در کوبا، چین، کره، ونزوئلا، در سراسر جهان «پسااستعماری» و حتی در دژ امپریالیسم. این میراث انقلاب اکتبر است.

این نویسنده کانادایی در پاسخ به این پرسش که اگر آنچنان که «فردریک جیمسون»، فیلسوف به‌نام آمریکایی می‌گوید امروزه تصور پایان جهان بسیار آسان‌تر از تصور پایان سرمایه‌داری است، ایده تغییر در دنیای امروز را چگونه می‌توان ارزیابی کرد، گفت: با تمام احترامی که برای فردریک جیمسون قائلم، باید بگویم که اگر امروز تصور پایان جهان بسیار آسان بوده دلیلش در نیروهایی ویرانگر نهفته که تحت فوران سرمایه‌داری رها شده‌اند، نیروهایی چون تغییرات اقلیمی یا تهدید هسته‌ای. آشکار است که سرمایه‌داری نمی‌تواند این نیروها را مهار کند. تلاش برای مهار این نیروها بستگی به این ندارد که ابتدا پایان سرمایه‌داری را متصور شویم. نکته اینجاست که پایان سرمایه‌داری تنها از دل این نزاع‌ها سر بر می‌آورد، از میان همگرایی این نزاع‌ها با ستیز علیه ابعاد گسترده استثمار و سرکوبی که مردم در جوامع سرمایه‌داری تجربه‌اش می‌کنند.

وی افزود: طبقه کارگر همواره به انگاشت هنرمندان و شاعران برای به تصویر کشیدن ستیزشان نیاز داشته است و این هنرمندان به بهترین شکل توانسته‌اند چارچوب آینده را در نزاع‌های امروز ترسیم کنند.

طبقه کارگر همواره به انگاشت هنرمندان و شاعران برای به تصویر کشیدن ستیزشان نیاز داشته است و این هنرمندان به بهترین شکل توانسته‌اند چارچوب آینده را در نزاع‌های امروز ترسیم کنند

نویسنده کتاب «لنین و منطق هژمونی» با اشاره به خیزش ملی‌گرایی و راست‌گرایی افراطی در جهان و کارکردی که رویدادهایی چون اکتبر ۱۹۱۷ در این وضعیت دارند، گفت: کارگران می‌دانند که نمی‌توان بدون اقدام‌هایی جدی به مصائب آنها در جهان امروز پرداخت. منظورم از این اقدام‌ها البته آمادگی برای نبرد است، اما این همچنین به معنای شجاعت اخلاقی و سیاسی برای تقبل مسئولیت و خطر حکمرانی و اتخاذ تصمیم‌های گوناگون و دشوار در شرایط بحرانی و تعیین‌کننده است. چپ یا دست‌کم آن شکلی که چپ در نقاط مهم دنیا به خود گرفته، این اقدام جدی و شجاعت اخلاقی را به هدر داده و از وظیفه‌اش در جهت رهبری کردن مقاومت در برابر نئولیبرالیسم جهانی دست شسته است.

وی ادامه داد: میراث انقلاب اکتبر، دست‌کم در پاره‌ای موارد، در رونوشت برداشتن از این نوع شجاعت اخلاقی و اعتماد سیاسی در قالب حزبی سیاسی و پیشتاز نهفته است؛ حزبی که می‌تواند وجوه تصادفی و گوناگون را در کنار یکدیگر قرار دهد و جبهه‌های مبارزه جنبش‌های کارگری علیه امپرالیسم سرمایه‌دارنه و استعمارگرایی را به یکدیگر پیوند دهد. این یگانه چیزی است که تاکنون توانسته تهدید فاشیسم را در هم بشکند.

استاد نظریه سیاسی در دانشگاه لارنتیان با اشاره به تغییراتی که سوژه انقلابی از اکتبر ۱۹۱۷ تاکنون، به‌ویژه در عصر فناورانه فعلی، از سر گذرانده گفت: همان‌گونه که جوامع ستیز خود را در راستای شرایط گوناگون و منطق نزاع طبقاتی و نبرد بر سر هژمونی تغییر می‌دهند، عاملان انقلابی نیز همیشه در حال دگرگونی هستند. همان‌گونه که کارل مارکس در کتاب «ایدئولوژی آلمانی» اشاره می‌کند، طبقه کارگر به انضباط برآمده از نبردهای طولانی و دشوار نیاز دارد تا بتواند خود را بدل به نیرویی کند که قادر به اداره جامعه باشد.

وی ادامه داد: عصر فناوری و شبکه‌ها عرصه نبرد را برای طبقه کارگر تغییر می‌دهد. هنگامی که طبقه کارگر و متحدانش بتوانند قدرت را به دست گیرند، فناوری‌های مدرن بی‌تردید گذار به جامعه‌ای بی‌طبقه را تسهیل می‌کنند اما هر یک از طرفین، مانند دولت و انحصار سرمایه‌داری و امپریالیسم، می‌توانند از این شرایط بهره ببرند. این البته تا حدودی به خرد پیشقراولان انقلابی و خلاقیت توده بستگی دارد.

انقلاب اکتبر فضایی سیاسی و اجتماعی را برای انباشت تجربه و آزمایش ایجاد جامعه‌ای بی‌طبقه فراهم کرد، چه در اتحاد جماهیر شوروی و چه در سراسر جهان، به‌ویژه در کشورهای استعماری. این نخستین موج از زنجیره نزاع‌های انقلابی و تجربه سوسیالیستی و آموزش آن بود

این‌که کسی، به‌ویژه آن که بناست پیشقراول انقلابی باشد، بخواهد خود را درگیر آسان کردن وضعیت کند چندان عاقلانه نیست. اغلب این شیوه مواجهه سبب می‌شود موانعی بر جای بماند که در آینده و به بهایی سنگین‌تر باید آن را حل‌وفصل کرد.

پروفسور الن شندرو در رابطه با «احتمال انقلاب»، یک قرن پس از اکتبر ۱۹۱۷، گفت: البته پیش‌بینی زمان، مکان و اشکال طغیان‌های انقلابی تقریبا کاری ناممکن است اما تا زمانی که گذار انقلابی به جامعه‌ای بی‌طبقه سرکوب شود یا به تعویق بیفتد، روابط اجتماعی تولید سرمایه‌داری خود را بازتولید خواهند کرد.

در این مسیر، این روابط ضدیت آشتی‌ناپذیرِ منافع طبقاتی را میان کارگران و سرمایه‌داران بازتولید می‌کنند؛ امری که به بازتولید رشد ستیزهای انقلابی خواهد انجامید. انقلاب نه‌تنها ممکن بلکه اجتناب‌ناپذیر است؛ حال این‌که، به قول مارکس، به «پیروزی پرولتاریا یا نابودی مشترک طبقات درگیر» بیانجامد، بستگی به شرایط و منطق نزاع طبقاتی و ستیز بر سر هژمونی دارد.

خبر

عقب‌افتادگی مزدی کارگران یک میلیون و ۲۶۰هزار تومان شد

نمایندگان کارگری: کوتاه نمی‌آییم

رئیس کمیته مزد کانون عالی شوراهای اسلامی کار گفت: براساس آخرین محاسبات انجام‌شده ۸۰۰هزار تومان عقب‌افتادگی دستمزد کارگران، تبدیل به یک میلیون و ۲۶۰هزار تومان شده است.

فرامرز توفیقی در گفت‌وگو با تسنیم درباره پیش‌بینی نتایج جلسه شورای عالی کار گفت: حرف ما به عنوان نماینده کارگران این است که گزارش کمیته دستمزد را داریم که در آن مبالغ و راهکارها مشخص شده است و به امضای سه طرف رسیده است. در این جلسه تصمیم‌سازی‌ها انجام شده است و توقعی که ما از این جلسه داریم این است که تصمیم‌سازی‌ها منجر به تصمیم‌گیری شود. اینکه بخواهیم صبر کنیم و بگوییم اثرات شرایط اقتصادی را در جامعه بررسی کنیم، درست نیست.

توفیقی افزود: جامعه حقوق‌بگیر کارگر جدا از ملت نیستند و افزایش اقلام خوراکی روی سبد معیشت آنها اثر گذاشته است. برای ما جای تعجب است که در روز معارفه، وزیر کار صحبت از افزایش دستمزد کارمندان و پرداخت درفیش حقوقی آبان ماه آنها می‌کند. مگر کارمندان دولت، متولی و مسئول ندارند. واقعاً جای تعجب است که هر کس وزیر می‌شود از وام‌دادن به بازنشستگان، خدمت به کارمندان دولت، بهزیستی و... می‌گوید اما کلمه‌ای درباره کارگران نمی‌گوید. توقع ما همین است و باید بررسی کنیم که معیشت ۴۰ میلیون کارگر چه خواهد شد.

رئیس کمیته مزد کانون عالی شوراها با اعلام اینکه براساس آخرین محاسبات انجام شده ۸۰۰هزار تومان عقب‌افتادگی دستمزد که به تصویب گروه‌های سه‌جانبه در کارگروه مزد شورای عالی کار رسیده بود الان تبدیل به یک میلیون و ۲۶۰هزار تومان شده است، ادامه داد: ما می‌گوییم همان ۸۰۰هزار تومانی که در کمیته دستمزد مصوب شد، مبنا قرار گیرد و شورای عالی کار روی همین رقم تصمیم‌گیری کند.

افزایش حقوق حق کارگران است

در همین زمینه، دبیر کانون هماهنگی شوراهای اسلامی کار استان تهران با اشاره به اینکه تورم «ملموس» رشد غیرقابل کنترل داشته و زندگی کارگران با بحران مواجه است، گفت: کارگران حق دارند از افزایش دستمزد برخوردار شوند.

حسین حبیبی درباره جلسه شورای عالی کار گفت: براساس ماده ۴۱ قانون کار، شورای عالی موضوع ماده ۱۶۷ قانون کار باید همه ساله با توجه به نرخ تورمی که زندگی یک خانواده کارگری را تامین کند دستمزد را افزایش دهد و به استناد ماده ۱۶۸ براساس ضرورت جلسه شورای عالی کار به صورت فوق‌العاده برگزار می‌شود.

وی ادامه داد: جلسه دیشب یک جلسه فوق‌العاده بود چرا که کارگران حق دارند با توجه به افزایش قیمت‌ها و نرخ تورم که ناشی از سیاست‌های اقتصادی دولت برای جبران کسری بودجه است، از افزایش دستمزد برخوردار شوند.

دبیر کانون هماهنگی شوراهای اسلامی کار استان تهران اظهار داشت: تمام سبد معیشتی کارگران گران شده است. انتظاری جز افزایش حقوق کارگران نداریم. تورم «ملموس» رشد غیرقابل کنترل داشته و زندگی کارگران با بحران مواجه است.

حبیبی افزود: دولت با افزایش نرخ دلار و گران‌فروشی، اقلام مصرفی مردم را دست نیافتنی کرده است. با توجه به اینکه اسحاق جهانگیری گفته «دولت ثروتمند» است، نمایندگان دولت باید سه‌شنبه به افزایش حقوق کارگران رای مثبت دهند.

معیشت کارگران از هر موضوعی واجب‌تر است

یک فعال حوزه کار نیز از نمایندگان کارگران در شورای عالی کار خواست تا از معیشت کارگران به عنوان حیاتی‌ترین خواسته جامعه کارگری دفاع کنند.

علی‌اکبر سیارمه در گفت‌وگو با ایسنا با اشاره به تشکیل شورای عالی کار پس از هفته‌ها تاخیر اظهار کرد: این جلسه فرصت مغتنمی برای گروه‌های کارگری و حتی کارفرمایی است، چون حضور وزیر کار به عنوان نماینده عالی هیات دولت، نقطه عطفی است تا نمایندگان کارگران در شورای عالی کار خارج از بحث دستور جلسه به موضوع معیشت که یکی از حیاتی‌ترین مسایل کارگران است، بپردازند و از این فرصت مغتنم نهایت استفاده را ببرند.

این کارشناس حوزه کار از نمایندگان کارگران در شورای عالی کار خواست تا با توجه به فراز و نشیب‌ها و کش و قوس‌های فراوانی که جلسات کمیته دستمزد پس از استیضاح ربیعی، وزیر سابق کار با آن مواجه شد، از جلسه شورا که با حضور وزیر کار برگزار می‌شود به نحو مطلوب و شایسته و در جهت احقاق حقوق و مطالبات کارگران استفاده کنند.

وی با بیان اینکه بهبود قدرت خرید کارگران مهمترین مساله حال حاضر است، افزود: اگر چه صرف‌نظر از موضوع دستمزد و معیشت، مباحث مهم دیگری در حوزه روابط کار نظیر اشتغال، بیکاری، اجرای قوانین حمایتی و امنیت شغلی مطرح است ولی در شرایط کنونی اقتصاد توجه به معیشت کارگران از هر موضوعی واجب‌تر است.

به گفته این فعال حوزه کار، در جلساتی که تاکنون میان گروه‌های کارگری و کارفرمایی و دولت در کمیته مزد برگزار شده است، همه شرکای اجتماعی نسبت به ارتقای قدرت خرید و بهبود معیشت کارگران اتفاق نظر دارند.

سیارمه تاکید کرد: فرایند تعیین دستمزد در شورای عالی کار به شکل سه‌جانبه و با حضور نمایندگان کارگران، کارفرمایان و دولت دنبال می‌شود و ماده ۴۱ قانون کار نیز تکلیف تعیین دستمزد را به صراحت مشخص کرده و نرخ تورم و سبد معیشت خانوار را ملاک تعیین حداقل حقوق و دستمزد قرار داده است.